

izšel tudi v »Glasu naroda« od 22. XII. Zanimiv članek o tem ima tudi beograjska »Pravda«, ki razglablja, zakaj je med aretiranimi dijaki toliko sinov bogatih Judov in razlaga to paradokso dejstvo kot snobizem. Čudi se pa, da ti pretkani računarji igrajo »a banque«, »Pohod« z dne 23. XII. govori v članku Mladina in uedinjenje o komunizmu med našimi dijaki in se čudi, da šolska oblastva tako obzirno in neodločno postopajo pri zatiranju komunizma na šolah.

— I O težkih razmerah, v katerih živijo ponekod učiteljice, prinaša »Pohod« od 23. XII. članek o učiteljici iz Slov. Bistrice, ki je prišla zato, ker so jo obreklivali, v spor z župnikom in posebno še z njegovo kuharico in bo najbrže premeščena.

— I Glede unifikacije šolskih knjig objavlja »Slovenec« z dne 23. XII. članek »Naša prosvetna politika«, kjer pravi, da so se gospodarske in kulturne organizacije v Beogradu potegnile zato, da se natečaji za te knjige preprečijo, ker pomeni unifikacija nevarnost za slovenski jezik in atentat na slovensko bitnost. Obraba se tudi na slovenska člana v Glavnem prosvetnem svetu, da se upre izvedbi takega natečaja.

— I Proti »Učiteljskemu tovarišu« in JUU prinaša »Slovenec« z dne 27. XII. pod naslovom »Učiteljski tovariš, učiteljstvo in naše ljudstvo« kratak, a strupen članek, kjer pravi, da naš list zdaj obupno zavija oči zaradi dozdevnega preganjanja učiteljstva, da uganjajo učitelji na svojih zborovanjih demagogijo, da se niso niti zmenili, ko so bili preganjani najboljši ljudje v dobi JNS in da je največ podlih denuncijacij proti tem izšlo baš iz učiteljskih vrst.

— I O gradnji nove šole v Kranju in o slabem gospodarstvu, piše »Gorenjec« od 24. XII. v članku »Šola, »Prevola«, vodovod in regulacijski načrt«.

— I O uradniškem problemu, uradniški stalnosti in znižanju plač piše »Naš glas«, od 15. XII. v treh člankih, ista številka piše tudi o prizadevanju, da bi prišla Maribor in Celje v I. draginjski razred.

— I O kulturno-prosvetnem delu v gasilstvu je prinesel daljši referat Gačnik v 12. št. »Gasilca«.

— I Nekaj zanimivih misli o šoli in domu prinaša »Nova doba« od 25. XII.

— I Kako naj šola dela za prerojenje naše vasi in begu učiteljstva z dežele v mesto in njega vzrokih piše K. Hafnerjeva v 1. št. »Mladike«.

— I O tem, kdo ima pravico do vzgoje mladine, piše pod naslovom »Za svobodo krščanske šole« »Domoljub« od 23. XII., isti list piše tudi o komunizmu v srednji šoli.

— I O problemu upravne decentralizacije piše precej izčrpno bivši podban dr. Pirkmajer v listu »Misel in delo« št. 2. Glede izdatkov v resoru prosvete — pravi — da grede po večini za osebne prejemke osebja, ki bi se mogli prenesti na pokrajinske, a vodstvo in nadzorstvo prosvete, visoke šole, prosvetna politika in zakonodaja bi mogle ostati v rokah centrale.

— I O reformi učiteljskih šol prinaša ista številka daljši članek, ki izvni v takle zaključek: Vprašanje učiteljskih šol se ne sme reševati izolirano, ampak le organizacijsko v okviru celokupnega našega srednjega in visokega šolstva.

— I Nekaterih člankov in citatov iz »Učit. tovariša« se dotakne ista številka lista tudi na platniškem pod naslovom »Učiteljica«.

— I Učiteljstvo včlanjeno v »Sloškovni družbi« je zborovalo za Božič. Navzoči so izrekli min. ref. Erjavcu in ban. šol. nadzorniku Struklju — v zadevi znanih pisem za premešitev — popolno zaupanje in so obsojali borbo JUU proti načinu te premešitve. (»Slovenec« 28. XII.) Ista številka lista prinaša še en članek v tej zadevi pod naslovom »Še JUU in premešitve«. Članek končuje nadvse zanimivo, in sicer tako-le: Bolje je, da se JUU v popraviljanje krivic ne spušča, ker to je preveč glasno vpitje, da morda — krivice odobrava.

— I Plače učiteljic na Angleškem so nižje od plač učiteljev. Za učiteljice in profesorje na privatnih zavodih ni predpisana nikakoli zakonita izobrazba in je lastniku zavoda prosto dano, da nastavi, kogar hoče. (»Slovenec« 28. XII.)

— I Glede preganjanj slovenskega učiteljstva, ki so se vsrila v eri 1932-34, ko je divjala po Sloveniji JNS — kot pravi »Slovenec« — odgovarja »Jutro« od 28. XII., ki pravi, da je bilo v tej dobi najmanj preganjanj. Pač pa da je bilo nad 400 novih nastavitvev.

— I Nekaj učiteljskih premešitev objavlja »Slovenec« od 28. XII.

— I Popravek, ki ga je poslalo JUU na znane napade »Slovenca« na Uduženje objavlja »Slovenec« z dne 28. XII.

— I Nov napad na JUU prinaša ista številka »Slovenca« v obliki poročila iz učiteljskega zborovanja v Ljutomeru. Tu se očita Uduženju, da zbira prispevke v vsej banovini zato, da imajo nekateri gospodje približke in da je molčala in odobrvala ob persekucijah JNS, če je šlo za učitelja krščanskega mišljenja. Dopolnil, ki naj bi bil učitelj, zahteva enakopravnosti ali pa grozi z izstopom.

— I O higieni v šoli prinaša nekaj zbadljivih opazk »Murska krajina« 29. XII. v članku »Mimo nas«, kjer izveemo, da je na osnovni šoli v Murski Šoboti obolelo na mumsu polovica otrok.

— I Proti monopolu šolskih knjig sta se izrekla tudi »Kmeti« list« od 27. XII. in »Trgovski list« z dne 24. XII.

— I O organizaciji šolstva v Jugoslaviji zaključuje v 12. šte. »Samouprava« dr. H. Steska daljšo razpravo. V tej številki govori

o strokovnem šolstvu, o upravi in nadzoru nad šolami ter o skrbi za znanost in umetnost izven šol.

— I Fond za nastavitvev brezposelnih učiteljev, ki se je ustanovil v skupščini I. 1933., se mora vrniti v celoti narodni skupščini, ker se ni uporabil v te namene, (tako je sklenil administrativni odbor — kot piše »Slovenec« z dne 28. XII.).

— I Če se hočemo rešiti komunizma, pravi »Slovenec« od 28. XII., moramo Slovenijo pokristjaniti, vlti moramo borbeno krščansko v šolo, na univerzo, v učbenike in časopise.

— I O reformi pouka na meščanski šoli ima ob sprejemu novega učnega načrta »Slovenec« z dne 28. XII. članek, ki izvni v to-le zahtevo: Pustite nam izhono pot in dalj vam bomo človeka, kakršnega danes potrebujemo.

— I Glede utrakvističnih šol na Koroškem in o zatiranju koroških Slovencev sta v »Ponedeljskem Slovincu« od 30. XII. dva daljša članka.

— I Kulturno avtonomijo ponujajo — kot poroča »Poned. Slovenec« od 30. XII. — Slovincem na Koroškem celovške »Freie Stimmen«. S tem naj bi se rešilo tudi delikatno šolsko vprašanje.

— I »Slovenec« pisanje, češ da se je pričelo JUU brigati za svoje člane šele sedaj, dočim ni imelo poguma protestirati proti preganjanju učiteljev pod bivšimi režimi, so soglasno obsodili na seji predsednikov sreskih društev v drinski banovini. Na seji je bilo ugotovljeno, da je JUU vedno in pod vsakim režimom branilo svoje člane neglede na politično pripadnost in da ni osrednje vodstvo Uduženja zanemarilo niti enega slučajja pritožb svojih članov. (»Jutro« 29. XII.)

— I Novi krajevni šolski odbor v Ljubljani: dr. Adlešič (preds.), Novak, Babnik, dr. Klinar, Vider, Jenko. Za obrtno - nadaljevalne šole: dr. Adlešič (preds.), Zupan, Martinčič, Vider. (»Slovenec« 31. XII.)

— I Proti okrajnjenju narodne in kulturne samobitnosti, proti monopolizaciji knjig in za izpremembo zakona o učbenikih iz I. 1929. je bil soglasno sprejet predlog dr. Kamušiča na seji ljubljanskega občinskega sveta 30. decembra.

— I Monopolizacija knjig še ni aktualna, take informacije je prejel dopisnik »Slovenca« v ministrstvu. (»Slovenec« 31. XII.)

— I Učiteljstvo ne pozna zemljepisja, to nam hoče menda dokazati »Slovenija« od 28. XII. v notici »Cvete iz šolskega leta«, kjer pravi, da je učiteljica na Senjaku zapisala v dijaško knjižico v rubriki rojstni kraj — Ljubljana — savska banovina. Ker Senjaka ni ne v naši banovini pa tudi ne v naši državi, eksistira najbrže tudi omenjena učiteljica samo v fantaziji »Slovenije«.

— I Novega okrajnega šolskega nadzornika v Kranju g. Rupreta pozdravlja z veseljem »Gorenjec« od 30. XII. kot človeka, ki je moral dolgo skrito delati v korist slovenski mladini.

— I Novo vzporednico pri otroškem vrtcu v Gradcu pri Litiji so otvorili. (»Slov. narod« 30. XII.)

Naša gospodarska organizacija

»DOM UČITELJIC« V LJUBLJANI.

Ta zadruga se je I. 1932. preosnovala iz »Društva učiteljic«.

Namen ustanove je, zbirati sredstva za gradnjo doma učiteljic. V njem bi imele stanovanje tovarišice; nekaj opremljenih sob bi bilo na razpolago učiteljicam, ki bi se mudile v Ljubljani in bi potrebovale prenočišče. Samskim učiteljicam bi dom nadomeščal družinski krog. To bi bil po načrtu glavni smoter, ki so si ga ustanoviteljice zamislile. Poleg tega pa čakajo to ustanovo še druge, širše naloge, ki se bodo pred uresničenjem pokazale kot potrebne.

Pomen takega doma pa se zreali predvsem v osredotočenju in zbliževanju dela posameznih tovarišic, ki so raztresene širom naše lepe domovine. Z uresničenjem započete načrta, bi se krečila samozavest učiteljic lastne zemlje. S to samozavestjo bi prišlo tudi do zbližanja z učiteljicami slovenskih in drugih držav. Dom bi pokazal našo ponosno učiteljico in njeno moralno silo.

Da je zadruga načelsto delavno in res na svojem mestu, kažejo ravno poverjenice, ki jih ima zadruga že skoraj v vsakem srezu in so bile imenovane v smislu tozadevne okrožnice sekcije na vsa sreska učiteljska društva. Dolžnost teh poverjenic je, poskrbeti pri predsedstvu sreskega društva zagotovilo, da se bo ta ustanova tudi obravnavala na zborovanju.

Da bo možno sodelovanje vsem tovarišicam, tudi onim, ki jih tare gnotno vprašanje, se je zadruga načelsto zednilo za naslednji način zbiranja sredstev:

1. zadrugi delež po 100 Din (izplačljiv naenkrat ali v obrokih);
2. pristopnina 5 Din in letna članarina 17 Din;
3. kamni v skupnem znesku 1000 Din, izplačljivi enkrat ali v obrokih, ali po mesečnih odtegljajih po 17 Din;
4. kamni v skupnem znesku 100 Din, izplačljivi enkrat ali v obrokih;
5. letne podpore po 10 Din;
6. bloki po 1 Din in 5 Din.

Najuspešnejše sredstvo so pač kamni po 1000 Din, ker le na ta način bo prišlo v do glednem času do gradnje doma.

Vsaka tovarišica, ki bi se natančneje hotela poučiti o tej zadrugi, dobi pojasnila pri poverjenici svojega sreskega društva, pri za-

družnem načelnistvu v Ljubljani (šola pri Sv. Jakobu) ali pa pri tajniku gospodarskega sveta sekcije.

—g Članom Učit. samopomoči. V teh dneh ste prejeli položnice za nakazilo članskega prispevka za 365. do 368. smrtni primer in upravnino ter rezervni sklad za I. 1936. Nakazilo znaša za sance 31 Din, za zakonske pare 61 Din. Umrla so sledeči člani: Dekleva Marija, Stožec, Dr. Romih Tomaž, Novo mesto, Supan Ignacij, Brežice in Fersch Josipina, Maribor. Zadruga uprava je razposlala opomine za zaostanke, ki so v zadnjih mesecih zelo porasli. Vljudno prosimo: Ne odlašajte z nakazili! Zaostanki so vedno večji, plačilo je težje, uprava ima dosti posla in skrbi, da more zadostiti s takojšnjimi izplačili posmrtnin. — Vem članom, podpornikom in prijateljem US želi uprava: Srečno novo leto!

—g Samopomoč učiteljskih otrok v Ljubljani r. z. o. z. Načelstvo naznanja, da je v letu 1935. zadruga izplačala 16 odpravnin v skupnem znesku 40.660 Din. Imen ne more javljati; kogar mika zvedeti imena, naj se obrne na načelstvo, Tyrševa cesta 17 ter priloži znamko za odgovor, pa mu bo načelstvo javilo imena. — Sedaj ste prejeli položnice, da z njimi poravnate upravnino v znesku 10 Din ter rezervo za podpore v znesku 5 Din in 1

Din za poštnino za vsakega zavarovanca. V letu 1936. bo treba plačati 7 odpravnin in sicer februarja 2, marca 2, novembra 1, decembra 2. — Vse učiteljice, ki imajo otroke stare od 3 do 10 let, poziva načelstvo, da jih zavaruje pri Samopomoči učit. otrok v Ljubljani. Odpravnina znaša okoli 2500 Din.

Lavrič Pavel, načelnik.

—g Za Socialni fond Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja so prispevala sledeča sreska učitelj. društva: Koprivnica, od venca 78 Din; »Kvarner« — Krk-Aleksandrovo, od venca 58 Din; Subotica, od venca 121 Din; Donji Miholjac, od venca 25 Din; Grocka, od venca 26 Din; Beograd I. školski srez, od venca 127 Din; Litija, od venca 106 Din; Radovljica, od venca 124 Din; Maribor —levi breg, od venca 93 Din; Cajetina, od venca 8 Din; Bijelo Polje, od venca 64 Din; Caribrod, od venca 42 Din; Smarje 200 Din; Kranj 500 Din; Novo mesto 960 Din; Dravograd 485 Din; Skofja Loka 615 Din; Teslić 420 Din; Nova Kanjiža 300 Din; Koprivnica 500 Din. Skupaj 4.852 Din. Prej objavljeno 63.533 Din. Skupna zbrana vsota 68.385 Din.

—g V počastitev spomina pokojnega tovariša Vendelina Sadarja je daroval tov. Alojzij Kecejl 200 Din Učiteljskemu domu v Ljubljani. — Iskrena hvala!

Mladinska matica

—mm V božični številki »Jutra« piše knjižničar ene naših največjih knjižnic, »Delavske knjižnice« v Ljubljani g. Ciril Strukelj o tem, kaj čita povprečen ljubljanečan. Nas zanima predvsem, kaj najrajši čitajo otroci. O tem pravi: Otroci, ki še ne znajo čitati ali se šele uče, hočejo imeti živo ilustrirane pravljice ali pa knjige, kakor je n. pr. »Mladi risar«, ki vzbujajo njihovo domišljijo in željo, da sami rišejo in prerisujejo. V tem pogledu se čuti pri nas veliko pomanjkanje — kaj čuda, da so se tako priljubile knjige Mladinske matice. Pomagati si je treba z nemškimi izdajami.

Pri dečkih je Karel May še vedno prvi. Svenssonov »Nonni« se ni tako udomačil. Pustolovska snov je tista, ki mika čitatelja v teh letih.

Se slabše je pri nas preskrbljeno za deklice. Karel May ni zanje, od Sienkiewicza prihaja v poštev samo »Skozi pustinje«, no z »Bibi« Karin Michaelisove jim je bilo močno ustreženo. Toda kaj teh nekaj knjižic proti tolikemu povpraševanju?

—mm 4. številka »Našega roda« izide okrog 20. t. m.

—mm V oceni Pastirceva piše Budal med drugim: Od Slomske preko Levstika in Stritarja do Ketteja, Zupančiča in Meška se je pri nas marsikaj izboljšalo, prav tako od začetnega »Vrtca« in »Zvončka« do »Našega roda« in »Mladinske matice«.

Bevkovi mladinski spisi se množijo kakor nemladinski. »Mladinska matica« je izdala že tretjo njegovo knjigo »Pastirca«. Nekaj drugih je izšlo v Gorici in Trstu. Glavni znaki Bevkove umetnosti bijejo iz vsake strani, iz vsake vrste: preprosto nizanje pokrajinskih in vremenskih vtiskov, naravno pribijanje trenutnih dogodkov in ugotavljanje razkosanih čuvstev, na videz sama enostavna dušeslovna drobnjav, nič zapletenega, zavitega, težkega — dokler se po par poglavljih mahoma ne zaveš, da si v mreži, v razburkanem vrtincu človeških prastrasti.

Ti trije pastirci, Ferjanč, Lenart in Blaže, imajo nekaj sorodnikov po Bevkovih vaških povestih in romanih, kjer so bolj stranske osebe. V tej knjigi so pomaknjeni v ospredje in odrasli so njih pritlikline: Matevž in Matevževka, gospodarji, starši in posli. Ko je zgodba že dobro napeta in zavozlana, ji pisatelj dvigne mikavnost s tem, da najmlajšega pastirca skrije in postavi na njegovo mesto

pastirico Terezko. S tem dekletcem med dvema pastirjema je Bevk zasenčil Stritarjevo Delo, ki je preumetna, romantična tujka v slovenski pokrajini, Terezka je dragocen gorski brst, iz katerega v zametku kukajo blage, resne dražesti slovenskega dekleta in slovenske žene.

Bevk je odlični oblikovalec temnih strani človeške duše, ki se za zunanji svet očitujejo pretežno v lopovščinah in zločinah. Tu jih je pestro prigrščel zajel pri izviru, kjer se žubore in ne podirajo jezov, a se že čuti, da jih pozneje kdaj še bodo. Vse je tako napleteno, da bi se moralo končati s kakšno smrtjo v prepadu, kakor v »Jagodici« in v mnogih Bevkovih gorskih povestih. Če si je Bevk pri tem idiličnem koncu naredil kaj sile, je vendar zaključek otroškemu svetu zelo primeren in za pastirce samo začasen; življenje jih bo že še bolj po bevkovski motalo.

V isti šte. »Ljubljanskega zvona« je priobčeno še tole:

Čitatelje bo nedvomno zanimala sodba o publikacijah Mladinske matice, ki jo je napisal ruski prevajalec in dober poznavalec vse slovenske in otroške literature N. Bahtin. — Ugajajo mu Bevkovi »Pastirci«, o katerih meni, da bi z malimi izpremembami lahko izšli v ruščini. (Čudi se, kako more biti v »tako katoliški deželi« dopuščene stavek »Bog je bil srdit«.) Seveda je malo upanja, da bi rusko otroško založništvo izdalo knjigo, v kateri ni govora o ekonomskih vzrokih revščine. Ribičeva knjiga »Mihec in Jakec« se mu zdi po zamisleku zanimiva, toda za današnje prilike nesprejemljiva: pravilne povesti pa škodljivo, ker so polne nesmiselnih podob hudic in drugih pošasti in uvajajo plitvo meščansko moralno. O »Miškolinu« piše, da nima nobene vsebine, dočim so »Kresnice«, ki so jih pisali otroci, izredno mikavne.

—mm Maribor »Zeitung« ima v številki od 24. XII. o 3. številki »Našega roda« krajšo oceno. Daljša ocena o knjigah MM in o lanskem letniku »Našega roda« je izšla v »Potopniku« 3-4. Tudi 2. št. »Misli in dela« prinaša ugodno oceno o VI. letniku »Našega roda« in publikaciji M. M. O N. R. pravi, da je najbolj razširjen mladinski list za leposlovje, pouk in zabavo, da je izredno zanimiv ter pestro ilustriran.

—mm Krajša ocena 3. šte. »Našega roda« je izšla v »Mariborskem večerniku« od 21. decembra.

II. Sekcija za glasbeno vzgojo v šoli. — (Predsednik gimn. ravnatelj Alois Kukanek). Glasbena vzgoja v otroških vrtcih, osnovnih, meščanskih in srednjih šolah, univerzah, učiteljskih šolah in v privatnem pouku.

III. Sekcija za glasbeno kulturo. (Predsednik: dr. Jan Löwenbach). Poglobljenje muzikalne vzgoje v privatnem življenju, v društvih in javnosti s ciljem: zbrati različna posamezna stremeljenja na tem polju.

Na kongresu bodo predavanja o temeljitih vprašanjih moderne glasbene vzgoje s praktičnimi primeri. Poleg češkoslovaških uglednih znanstvenikov, vseučiliških profesorjev Vlad. Helberta, dr. Dobroslava Orla in dr. Zdeněk Nejedlýja bodo na kongresu sodelovali tudi odlični početniki moderne glasbene vzgoje iz drugih držav kakor: Jacques Dalcroze iz Geneve, ki pride s skupino svojih najboljših učencev, predsednik mednarodnega društva za novo glasbo prof. Edward Dent iz Cambridgea, ki bo predaval o glasbeni vzgoji v Angliji, dalje generalni inšpektor za petje na vseh pariških šolah Roger-Ducasse, ravnatelj pariškega konservatorija J. Chantavoine. Na glavnem koncertnem večeru zborov raznih držav 5. aprila bodo zastopali jugoslovansko sodobno glasbo »Trboveljski slavčki« pod vodstvom A. Suligoja. »Slavčki« bodo 6. IV. tudi ilustrirali predavanje dr. Miloje Milojevića, komponista in univerzitetnega profesorja iz Beograda. Iz Rumunije pride inšpektor glasbene vzgoje G. Breazu, znan kot direktor glasbenega folklorističnega muzeja v Bukarešti. Iz Avstrije se bo udeležil kongresa komponist Ernest Krenek, ki bo vodil diskusijo o vprašanju, kaj pričakujejo komponisti od glasbene vzgoje. »Narodnjy komissariat po prosvetčenju« iz Moskve je oficijelno javil, da pošlje svojega referenta. Poleg omenjenih so obljubili sodelovanje še Majer R. iz Londona, Sachs K. iz Pariza in Schwebach E. iz Stuttgarta.

Učiteljski pevski zbor JUU

—pev Vsemu članstvu ponovno sporočamo, da je dne 2. do 5. januarja 1936. napovedani pevski tečaj preložen na poznejši čas. Ker »Učit. tovariš« med božičnimi počitnicami ni izšel, smo preložitve tečaja objavili v dnevnem časopisu. Te poti smo se poslužili, ker so se nekateri člani javljali za prenočišča, dasi je bil tečaj preklican v številki našega glasila, ki je izšla tik pred božičnimi počitnicami.

Da se porazgovorimo o našem nadaljnjem delu, smo skicali po dnevnem časopisu sestanek članstva dne 4. januarja 1936, ki se bo vršil ob 10. uri v Glasbeni Matici. Ta naš apel ponavljamo še danes ter prosimo vse, ki jim je delo zbora pri srcu, da se sestanka polnoštevilno udeležijo.

MEDNARODNI KONGRES ZA GLASBENO VZGOJO V PRAGI

Od 4. do 9. aprila 1936. bo v Pragi mednarodni kongres za glasbeno vzgojo, ki ga organizira, na predlog angleške glasbene sekcije, Društvo za glasbeno vzgojo v Pragi pod predsedstvom ministra dr. Kamil Krofta. Društvo za glasbeno vzgojo ima naloge, vzbuditi glasbeno razumevanje in gojiti glasbeno izobrazbo. Njeno delovanje podpira tri glavne sekcije:

I. Sekcija za mednarodne glasbeno-pedagoške odnose. (Predsednik: dr. Ferdinand Spišek, sekcijski šef v ministrstvu za šolstvo in narodno prosveto). Izgraditev mednarodnega središča za stremeljenja na polju glasbene vzgoje. Sistematično opazovanje tega delokroga v inozemstvu. Osnovanje arhiva za zbiranje glasbenega materiala vseh kulturnih držav.